

Gåvor till vuxna huvudmän

Fast egendom, tomträtt, bostadsrätt

Överförmyndarens samtycke krävs för att en god man skall kunna ta emot en gåva i form av fastighet, tomträtt eller bostadsrätt. Samtycke bör normalt ges om inte gåvan kan anses olämplig med hänsyn till egendomens natur och framtida behov eller andra omständigheter. Gåvan skall komma huvudmannen till godo. Villkor om nyttjanderätt, utfärdande av revers eller övertagande av betalningsansvar skall beaktas vid bedömningen om samtycke skall ges.

Övertagande av betalningsansvar eller utfärdande av revers

Överförmyndarens samtycke krävs för övertagande av lån eller om gåvan är överlämnad mot vederlag enligt villkor i gåvobrevet.

Gåvor från vuxna huvudmän

God man/förvaltare kan inte ge bort den enskildes egendom. Gåva kan inte heller ges med överförmyndarens samtycke (gåvoförbud, FB 14:12). Personliga presenter är tillåtet inom ramen för normala värden för en födelsedagspresent eller julklapp. Gåvan får inte stå i missförhållande till huvudmannens ekonomiska villkor.

God man/förvaltare kan inte avstå från arv eller testamente för den enskildes räkning.

Om huvudmannen själv ger gåvor

Om huvudmannen kan ge uttryck för sin egen vilja, kan han eller hon ge gåvor. God man/förvaltare skall kunna visa upp en handling där huvudmannen skriftligen förklarat sin vilja att lämna gåva och att han eller hon vet vad det innebär, t.ex. ett läkarintyg. Handlingarna bifogas årsräkningen, i vilken gåvan skall noteras.

En god man bör inte ta emot gåvor från sin huvudman, då detta under alla omständigheter får anses klart olämpligt!

Gåvor till barn

Omyndiga barn kan i regel ta emot gåvor. Det beror på gåvans art och barnets förmåga – psykiska egenskaper – att uppfatta gåvans innebörd. Sedvanliga presenter vid födelsedagar m.m. brukar i allmänhet inte innebära några problem. I de flesta fall finns inga formkrav än att presenten överlämnas och gåvan genom detta blir fullbordad. Förmyndare, som inte själva är givare, kan ta emot gåvor för barnens räkning.

God man om föräldrarna är givare

Gåva kan bestå av pengar som föräldrarna sätter in på bankkonto i barnets namn.

Men när föräldrar vill ge barnen fast egendom, bostadsrätt eller tomträtt, aktier eller liknande, (FB 13:6, 10), måste vissa formkrav uppfyllas för att gåvan skall bli giltig. Då krävs en god man enligt FB 11:2, som kan företräda barnet för att ta emot gåvan för barnets räkning. God man förordnas efter ansökan från förmyndarna. Då gåvan mottagits, skall den gode mannen, om det behövs, ansöka om överförmyndarens samtycke till gåvan. När gåvan har fullbordats, upphör den gode mannens uppdrag och han eller hon skall begära sitt entledigande.

Om andra än föräldrarna är givare behövs således ingen god man.

Ansökan om god man enligt 11 kap 2 § föräldrabalken

Följande handlingar krävs

1. Ansökan från förmyndarna (båda föräldrarna, om båda är förmyndare). Den skall innehålla en redogörelse av anledningen till att god man begärs.
2. Yttrande från barnet, om det fyllt 16 år.
3. Personbevis för den omyndige som styrker vem som är vårdnadshavare.
4. Gåvobrev eller motsvarande i original.

Fast egendom, bostadsrätt m m.

Överförmyndarens samtycke krävs för att en omyndig skall kunna ta emot en gåva i form av fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt. Samtycke bör normalt ges om inte gåvan kan anses olämplig med hänsyn till egendomens natur, den omyndiges ålder och framtida behov eller andra omständigheter. Gåvan skall vara till nytta för barnet. Villkor om nyttjanderätt, utfärdande av revers eller övertagande av betalningsansvar skall beaktas vid bedömningen om samtycke skall ges.

Övertagande av betalningsansvar eller utfärdande av revers

Överförmyndarens samtycke krävs för övertagande av lån eller om gåvan är överlämnad mot vederlag enligt villkor i gåvobrevet.

Kontrollerad förvaltning

Om gåvan medför att barnets tillgångar överstiger **åtta prisbasbelopp**, inklusive barnets tidigare tillgångar, skall förmyndarna anmäla detta till överförmyndaren. Särskilda regler gäller sedan för förvaltningen av barnets egendom, s.k. kontrollerad förvaltning. Förvaltningen blir också kontrollerad om gåvan består av en fastighet, tomträtt eller bostadsrätt – oavsett värde.

Särskild överförmyndarkontroll

Det kan finnas villkor i gåvobrev att förvaltningen av gåvan skall kontrolleras av överförmyndaren. Villkoret måste ställas före gåvan fullbordats, t.ex. före insättning av pengar på spärrat bankkonto, och överförmyndaren skall skriftligen informeras om gåvan. Detta kan göras senare. Detta sker genom att bestyrkt kopia av gåvobrevet med uppgift om bank, bankkonto, och den omyndiges personuppgifter sänds in till överförmyndaren. En gåva kan också utlösa krav från överförmyndaren på att förmyndarna ger in en förteckning över barnets tillgångar och skulder.

Särskild förvaltning

En gåvogivare kan som villkor i gåvobrev ange att förvaltningen av egendomen skall ske utan förmyndarnas bestämmanderätt. Genom detta utesluts också förvaltningen från överförmyndarens tillsyn. Gåvobrevet måste dock innehålla, dels att någon annan än förmyndarna skall förvalta egendomen, dels vem som skall förvalta den (särskild förvaltare).

Gåvor från barn

Det är förbjudet att ge bort barns tillgångar, med undantag för personliga presenter. Med personlig present menas födelsedagspresent och julklapp. Presenterna måste dock stå i rimligt förhållande till barnets tillgångar. Föräldrar får aldrig köpa sig själva presenter för barnets pengar och bara i undantagsfall åt andra. Gåvor kan heller inte ges med överförmyndarens samtycke eftersom det finns ett gåvoförbud (13 kap.11 § föräldrabalken). Förmyndare kan inte avstå från arv, testamente eller förmånstagarförordnande.

Förmånstagarförordnande som görs för barnets räkning och som frångår den legala arvsordningen betraktas som gåva och blir således ogiltig.

Understöd åt anhöriga får ges från barnets inkomster med överförmyndarens samtycke, som skall tillämpa bestämmelsen restriktivt.

Särkullbarn kan med överförmyndarens samtycke avstå arv (3 kap. 9 § ärvdabalken).

Handlingar som skall ges in för samtycke till gåva

För att samtycke till gåva skall kunna lämnas krävs att följande handlingar ges in till överförmyndaren.

1. Ansökan från god man/förvaltare/förmyndarna om samtycke. Ansökan skall undertecknas av båda förmyndarna resp. god man/förvaltare
2. Gåvobrev i original + bestyrkt kopia. Av detta skall framgå att gåvan är mottagen av god man/förvaltare/förmyndare.
3. Yttrande från huvudmannen (FB 16:9). Om yttrande inte kan lämnas, skall detta styrkas med läkarintyg, inte äldre än ett år, som intygar att huvudmannen generellt inte kan lämna samtycke till någon åtgärd/rättshandling. Yttrande från omyndig, om denne har fyllt 16 år, samt dennes föräldrar, om dessa inte är givare. Om yttranden inte bifogas ansökan, kommer överförmyndaren att höra huvudmannen/den omyndige.

Fast egendom, bostadsrätt

4. Taxeringsbevis, utvisande senaste taxeringsvärdet för tomträtt och värdeintyg för bostadsrätt
5. Gravationsbevis/utdrag från Fastighetsdataregistret (FDS) som visar uttagna pantbrev på fastigheten
6. Värderingsutlåtande från auktoriserad värderingsman
7. Uppgifter om vem som skall stå för de löpande utgifterna och det juridiska ansvaret om gåvan avser fastighet, bostadsrätt eller tomträtt
8. Revers enligt gåvovillkor